

Hallo,

Ik schrijf jullie deze keer vanuit Vlaanderen tijdens een sabbat-periode om na te denken over wat God van mij verlangt nu ik 50 wordt en 20 jaar priester ben. Een grondige evaluatie van mijn doen en laten en bekijken wat (nog) kan in de toekomst. Vanop afstand kijken naar mijn woon- en werkomgeving, doet sommige dingen scherper zien.

Iets wat me maatschappelijk gezien treft in Vlaanderen is het groter ecologisch bewustzijn dan in Brazilië: zuinig omgaan met energie en water bvb. In Brazilië denken ze nog al te dikwijls door de ontzagelijke afmetingen van het land, dat er toch genoeg land, water en energie is.

In dat verband wordt er vaak naar Brazilië gekeken als dé grote promotor van biodiesel in de wereld. Biodiesel is een biologisch afbreekbare brandstof, geproduceerd uit voedselgewassen zoals suikerriet, soja, mais of oliepalmen, die bij verbranding minder CO₂-gassen uitstoot en dat is dan weer goed voor de al zo bedreigde ozonlaag. Maar op de wereldvoedselconferentie (FAO) van juni te Rome werd Brazilië scherp onder vuur genomen omdat ze voorrang zouden geven aan energie boven de voedselproductie. Wat aanvankelijk als schone energie werd voorgesteld, blijkt ook heel wat negatieve gevolgen te hebben. Brazilië produceert soja niet alleen om de vleesindustrie te bevoorraden, maar om er ethanol van te maken. Bovendien put deze monocultuur de grond uit en zullen er kunstmeststoffen nodig zijn om die productiecapaciteit aan te houden. De grootste ethanolproducent van de wereld komt in opspraak. Wat aanvankelijk als schone energie werd voorgesteld, omdat er inderdaad veel minder schadelijke stoffen bij verbranding vrijkomen, blijkt nu grootschalige landbouwproductie in de hand te werken ten koste van het tropische regenwoud.

Groot nieuws was ook de ontdekking van een ontzaggelijk petroleumveld in Braziliaanse territoriale wateren. Alleen is de zee daar zeer diep en zijn de technische middelen om aan die petroleum te geraken zeer duur. Met de stijgende olieprijsen wordt dit echter steeds meer rendabel. Enerzijds is door de groeiende koopkracht de vraag naar energie steeds groter geworden (voor al die autos en elektrische apparaten bvb.) Maar anderzijds zijn er nog zoveel Brazilianen die onder de armoedegrens leven. De rijken willen energie, de armen voedsel. Waar ligt de prioriteit?

We willen in dit nummer de gekoppelde solidariteit in de aandacht brengen : gekoppeld als koppel dan; zich samen inzetten voor een betere samenleving. Als priester de kracht van een echtpaar mogen voelen, die met vallen en opstaan voor mekaar willen blijven kiezen, is niet alleen deugdzaam, maar doet me meer en meer beseffen hoe we hen als koppel moeten uitnodigen om in de kerkgemeenschap getuigenis af te leggen van hun liefde, van de Liefde van God die in hen zichtbaar wordt.

Van 1 tot 4 mei waren vertegenwoordigers van 22 bisdommen waar ME actief is bijeen te Brasilia voor hun jaarlijkse algemene vergadering. 22 priesters en 22 koppels. Benedito, Rosa en ik vertegenwoordigden Salvador da Bahia. Het is prachtig om zien hoe over gans Brazilië koppels van ME zich inzetten om de boodschap uit te dragen van dialoog en geloof in de transformatie van de wereld door het beleven van hun relatie als een

liefdesverbond. Ook priesters worden uitgenodigd op die weekends om hun priesterschap als relatiesacrament te beleven en de dialoog te bevorderen met hun gemeenschap(pen). We waren onder de indruk van het getuigenis van het koppel en de jonge priester van Teresina/Piauí die op deze bijeenkomst, na veel inspanningen, officieel als erkend bisdom van ME werden aanvaard.

We vierden op 20 april het 25-jarig bestaan van ME in Salvador met een feestelijke eucharistieviering voorgegaan door onze kardinaal Dom Geraldo en een animerende dag met getuigenissen van vorige coördinatoren en onze nationale equipe: Claudio en Judete en Pater Gilberto. De dag werd afgesloten met een spetterend dansfeest.

En op 23-24 en 25 mei maakten Didier en ik een Vlaams ME-weekend mee te Grimbergen waar we konden vaststellen dat deze beweging op dezelfde manier over gans de wereld haar boodschap uitdraagt, op enkele kleine culturele verschillen na. We kwamen onder de indruk van de sterke getuigenissen van de equipe. Het stimuleerde ons alleen maar sterker om eerlijk te dialogeren over ons leven, ons vallen en opstaan, nu na 20 jaar priester-zijn.

Filip

Gevangenispastoraal Salvador da Bahia in actie!

De twee vrijwilligers van de gevangenispastoraal die ik u wil voorstellen in deze editie zijn **Orico e Célia**, 22 jaar getrouwd en 5 kinderen. Orico heeft 2 kinderen uit zijn eerste huwelijk. Toen zijn vrouw in het kraambed van hun tweede kind overleed, is hij getrouwd met Célia, een nicht

van zijn vrouw die van in den beginne mee voor de kinderen heeft gezorgd.

Ze herinneren zich dat dit aanvankelijk door de familie met scheve ogen werd bekeken en dat ze heel wat onbegrip hebben moeten trotseren. Maar nu worden ze op de handen gedragen en zijn ze een voorbeeld voor velen in de familie.

Ze zijn altijd heel actief geweest in de parochie en zijn getrouwd tijdens een vormingsweekend voor echtparen. Orico is op vervroegd pensioen gegaan, na vele jaren gewerkt te hebben als mecaniciën bij de Braziliaanse oliemaatschappij Petrobras. Hij werkt nog free-lance als verhuizer met zijn verhuishwagen.

De pastoor had Orico uitgenodigd om de gevangenispastoraal op de parochie van Simões Filho

(30 km van Salvador) op te starten. Célia was er aanvankelijk niet erg voor te vinden. Ze heeft een drugverslaafde broer die al eens in de gevangenis heeft gezeten. Maar na een weekend van Marriage Encounter hebben ze beslist om samen die opdracht als echtpaar op te pakken.

Er zijn in Simões Filho twee politiekantoren met detentie en daarna is er de half-open gevangenis bijgekomen, die een APAC-gevangenis zou geworden zijn. Maar de nieuwe regering besliste er anders over: ze hadden onmiddellijk de nieuwe plaatsen nodig om de overbevolkte gevangenissen in de politiekantoren te ontlasten.

Célia zegt dat de gevangenispastoraal haar visie op de maatschappij sterk heeft verbreed en dat ze de bezoeken aan de gevangenen prioritair stelt. Ze heeft daardoor zin gekregen om terug te gaan studeren, want ze had haar middelbare schoolopleiding onderbroken om te zorgen voor de kinderen. Een medevrijwilligster en leerkracht **Zuleide** heeft haar daarin sterk gestimuleerd. Ze zegt dat het haar partnerrelatie ook ten goede komt. Zo vertelt ze dat, na een fikse ruzie met haar echtgenoot Orico, een bezinning rond het evangelie met de gevangenen haar deed stappen van verzoening zetten.

Orico getuigt dat hij dankzij de gevangenispastoraal, nu contacten met allerlei instanties heeft, waarvan hij vroeger weinig afwist zoals het gerechtshof, het gemeentebestuur, het openbaar ministerie en de politie. Dit doet hem groeien als burger. Zijn geloof in God werd er sterker door en helpt hem om hindernissen, ook in de relatie met Célia, te overbruggen. *“Wat ontmoedigend werkt is iemand die ik in de gevangenis erg geholpen heb, zien hervallen in de criminaliteit. Ook het*

toenemende geweld in onze gemeente bekommert me. (nvdr. Simões Filho in de rand van Salvador staat als 3de op de ranglijst van gemeentes met het meest aantal moorden in Bahia) Het volstaat niet in de gevangenis actief te zijn. We moeten vooral de families ondersteunen en de politie bewust maken dat er ook preventief gewerkt moet worden.” Orico zegt dat hij zijn geloof in de politie nog niet verloren heeft dankzij **Jamanta**, een gevangenisbewaker op het nabije politiekantoor die streng maar rechtvaardig handelt. Hij heeft via de gezondheidsdiensten van de gemeente al heel wat medische verzorging voor de gevangenen kunnen bekomen, evenals het preventief inenten en het zuiveren van het water dat ze drinken. Voordien werd deze groep altijd over het hoofd gezien. Hij helpt ook de persoonlijke documenten zoals identiteitskaart en gezondheidskaart in orde te brengen.

In de half-open gevangenis werd hij gevraagd om een bakkerij te helpen opzetten en de rechter nodigde hem uit om voorzitter te worden van de plaatselijke gevangenisraad. Zo kan hij officieel een oogje in het zeil houden, of de mensenrechten wel gerespecteerd worden. Als “pottenkijker” is hij niet altijd graag gezien. Zoals onlangs toen hij via het openbaar ministerie druk uitoefende opdat een gevangene gehospitaliseerd zou worden. Nadien verbood de politiecommissaris hem de toegang tot de detentie, maar de rechter kwam tussenbeide.

Orico en zijn equipe bezoeken ook de families van de gevangenen. Eerst worden ze wat argwanend onthaald, maar achteraf voelen die familieleden zich gesteund in hun leed als ze merken dat de gevangenispastoraal zich belangeloos inzet voor hun gevangen familieleden. Vandaar dat de nood groeit om een eigen ruimte te

hebben in het parochiecentrum voor het onthaal van de families van de gevangenen die hen meer en meer komen opzoeken. Dat gebeurt tot nu toe bij hen thuis. Samen met de gezinspastoraal trekken de vrijwilligers van de gevangenispastoraal regelmatig naar een nabijgelegen bezinningscentrum. *“Zonder gebed, hou je zoiets niet vol”*, zegt Orico.

De droom van een eigen alternatieve APAC-gevangenis in Simões Filho kan dan nog niet gerealiseerd worden, maar de gevangenispastoraal leeft er meer dan ooit!

Gelezen en goedgekeurd

Het jaarverslag van de gevangenispastoraal 2007

2007 begon met veel verwachtingen naar een nieuwe penitentiaire politiek met de nieuwe regering van **Jacques Wagner** van de arbeiderspartij in Bahia, die, na

16 jaar ononderbroken bewind van één van de laatste kolonels ACM, met een grote overwinning aan de macht kwam. Hij koos **Marilia Muricy** als zijn minister van Justitie. Zij was voorheen professor aan de rechtsfaculteit van de federale universiteit van Bahia met grote ervaring op het gebied van de verdediging van de mensenrechten. Deze nieuwe equipe moest meteen een golf van gevangenisopstanden in de kleinere politiekantoren het hoofd bieden, dit omwille van de overbevolking en het verzet van de politiecommissarissen die niet meer verantwoordelijk wilden zijn voor deze chaos. Er ontstond meteen een impasse, want ook in de grotere gevangenissen was er geen plaats meer om deze vraag op te vangen.

Nieuwe projecten waar we aan meewerken bij justitie

Er werd een **comité en een inter-institutionele commissie voor het straf- en gevangenisbeleid** opgericht met vertegenwoordigers van de ministeries van justitie en openbare veiligheid, de gerechtelijke macht, het openbaar ministerie, de commissie voor juridische bijstand en **de gevangenispastoraal als niet-gouvernementeel lid**.

De nieuwe rechter Moacir Pitta Lima Filho van de strafuitvoeringsrechtbank en openbare aanklager Geder Gomes waren de motor van dit comité en deden vele nieuwe voorstellen. Dankzij een regularisatiecampagne van achterstallige dossiers, hebben 1020 gevangenen hun voorwaardelijke invrijheidsstelling of een bevordering in het gevangenisregime gekregen. Men ging ermee akkoord dat de verantwoordelijkheid voor de gevangenen, ook in de politiekantoren, bij justitie zal komen te liggen. Het is immers niet de verantwoordelijkheid van de politie om 'cipier te spelen'.

Dit leidde eerder reeds meermaals tot schending van de mensenrechten.

De gevangenispastoraal werkte ook mee aan de indiening van een project om in het binnenland een netwerk van centra voor alternatieve sancties te ontwikkelen. Het werd ingestuurd naar het Federale Ministerie van Justitie.

De hervorming van de half-open gevangenis zou moeten bijdragen tot een grotere opvangcapaciteit en tegelijk ook werkateliers creëren. Een deel van de gevangenen werd in dat perspectief overgeplaatst naar afdeling 3 van Lemos Brito die nu ook als half-open gevangenis functioneert.

A.P.A.C. uitstel is geen afstel

Na veel overleg heeft de overheid besloten om zelf de nieuwe halfopen gevangenis te Simoes Filho te beheren

omwille van de nood aan extra cellen. Daardoor werd ons voorstel om daar een detententiecentrum met **de A.P.A.C. methodiek te starten in Bahia geannuleerd**. Uitstel is geen afstel. Nochtans was dit voor ons – die al zoveel hadden geïnvesteerd in dit project – een ontgoocheling.

De **plaatselijke équipe** aldaar heeft zich in 2007 geherstructureerd om – naast de begeleiding die ze al op zich nemen in de politiekantoren – ook de nieuwe halfopen gevangenis als pastoraal werkterrein uit te bouwen.

De **nieuwe gevangenis in Laura de Freitas** (randgemeente Salvador) die in handen is van een privéonderneming, heeft een capaciteit van 420 eenheden. Ze telde in 2007 een 364 gevangenen. We legden contact met parochiegemeenschappen in de omgeving om een **équipe voor deze gevangenis op te richten**. We zijn daar echter dit jaar nog niet in geslaagd. **Het programma 'Vrijheid en Burgerzin'** zet zich verder door via een samenwerking tussen het Ministerie van Justitie en onze vereniging. Op dit ogenblik zijn er veertien ex-gedetineerden die reeds een zelfstandige onderneming oprichtten. Anderen (61) bereiden er zich op voor. Deze nieuwe ondernemers en zij die in opleiding zijn komen maandelijks – met hun familieleden en andere ex-gedetineerden samen in ons project voor mensen die de gevangenis hebben verlaten. Via dit programma kunnen we aan gevangenen die bij vrijlating naar hun thuisfront willen **terugkeren bustickets bezorgen en ook uitzonderlijk een voedselpakket meegeven**. We begeleiden deze personen ook administratief. Anders zijn het mensen zonder papieren.

Ons **pilotproject voor de vorming van 'kind en gezin'-medewerksters bij de gedetineerde vrouwen**

die zwanger of moeder zijn, is nationaal bekend geworden en daardoor een referentie voor het hele land. Er waren bezoeken van over heel Brazilië om met dit project kennis te maken.

Een **nieuw catechetisch project voor gedetineerden** werd uitgetest in vijf gevangenisafdelingen. Het project werd positief geëvalueerd. Verschillende suggesties hebben het draaiboek verrijkt.

De **bezinningsdagen 'Bevrijding met Christus'** vonden plaats in alle gevangenisafdelingen. Dit jaar gingen we met Paulus op stap, als leerling en missionaris van Jezus.

De nieuwe vrijwilligers – 24 in aantal – werden dit jaar voorbereid op hun taak en officieel aangesteld door onze hulpbisschop Dom Gregorio op 14 augustus – feest van onze patroonheilige Maximiliaan Kolbe. De vieringen op kerstmis en Pasen werden voorgedaan door onze

bisschop. Daardoor kregen ze ook breder gehoor en impact.

Er was een **rebellie in het detentiecentrum** eind juni 2007 tijdens de bezoekdag. Twee cipers werden gegijzeld en vele familieleden – ook kinderen – dienden als een menselijk schild uit vrees voor geweld. De opstand eindigde zonder slachtoffers. Enkele gedetineerden werden overgeplaatst naar de tuchtgevangenis. De Gevangenispastoraal volgde en begeleidde nauwgezet deze onderhandelingen.

Dit jaar stelden we veel wisselingen vast bij de gevangenisdirecteurs. Twee vroegen zelf om ontslag. Er was dit jaar een grote tendens van vluchtpogingen van de gedetineerden. We betreuren daarbij de dood van en moord op verschillende gevangenen. **De gevangenispastoraal werd in dat perspectief uitgenodigd deel te nemen aan een Comité ter bestrijding van foltering.**

De gevangenispastoraal stimuleerde ook de effectieve uitvoering van het nationaal gezondheidsplan voor gedetineerden. Er werden verschillende gezondheidséquipes geïnstalleerd, maar we stellen vast dat er veel disfunctie is. Door overleg konden we dat aankaarten en tot een verbetering brengen.

Het centrum Nova Cemente (opvang en crèche voor kinderen van gedetineerden) werd erkend door de overheid. Het wordt nu deels gesubsidieerd. Het liet ons toe om een sociaal assistent en een psychologe aan te werven, naast de pedagoge en pediatre die reeds vrijwillig meewerkten. Een groep van peters en meters van deze kinderen onthaalt hen tijdens de weekends.

Ondertussen werd ons restaurant – u wel gekend – overgelaten aan een zelfstandig uitbater. Hij bouwde er een totaal nieuw concept uit, dat winstgevend blijkt te zijn en daardoor maandelijks een vast inkomen bezorgd aan ons Nova Semente – project.

Dit zijn de meeste belangrijke realisaties van 2007 maar daarnaast is onze gevangenispastoraal nog zoveel meer. Niet in het minst de **wekelijkse bezoeken** aan alle grote gevangenisafdelingen **(8) hier in Salvador en in de staat Bahia op meer dan 15 plaatsen met lokale equipes**. Elk jaar – en dat was in 2007 niet anders – ontstaan nieuwe kernen van vrijwillige gevangenisbezoekers, al dan niet onder leiding van een pastoraal verantwoordelijke.

Ons **secretariaat in Salvador** is een tref- en organisatiecentrum. Dagelijks komen er mensen langs of wordt raad gegeven langs telefoon. Ook ons boekenproject loopt goed. De gedetineerden houden ervan deel te nemen aan het ruime lectuur aanbod.

Voorts werken wij in een **breder netwerk** samen met andere équipes in andere staten en in de nationale coördinatie.

Mede dankzij jullie wordt daardoor een andere wereld mogelijk!

Filip

Over 1 juni die FEESTDAG was! **VERZAMELDE INZET...EN VERZET** **een nabeschuiving en een bedanking**

Op 1 juni nodigden wij jullie uit voor een feestdag. Velen onder jullie zijn op die uitnodiging ingegaan. Alles bijeen telden we een 350 aanwezigen tijdens de viering en/of de receptie en maaltijd. Wat een nabijheid! Wat een verdichting! En daardoor ook...wat een ontmoeting! Want

het aantal is minder van tel dan de diverse en verzamelde inzet van die dag. Dát was het meest treffende. Elk was op zijn/haar manier een bootsman of bootsvrouw, weefster of wever, vroedman of vroedvrouw, herderin of herder. Of je die dag meemaakte als moeder/vader, zus of broer, collega , dierbare vriend(in), supporter van op de zijlijn of op het middenveld; of je die dag een klein woordje sprak of een dikke zoen gaf, of je virtuoos een snaarinstrument betokkelde of muziek deed klinken langs je stem, een fluit of slagwerk; of je dansend tussen de wierook de God van bevrijding eerde, of je maar even kon komen, later kwam of wensen schreef langs een brief of email, of alleen maar in gedachten erbij kon zijn; het was – ook in de momenten van drukte – vooral stralend en hoopgevend.

Want wié er was, was tegelijk verzamelde inzet en verzameld verzet. Wie er was was een stevig ‘ja, hier ben ik’ en een helder ‘neen, wij willen niet alleen een samenleving van alleen maar wettig wezen zint ons niet!’. Geef ons maar een bewogen bestaan. Met onze jonge, oude, ja zelfs met onze laatste krachten en

inspiratie willen we kiezen voor zorg, voor beminnen, voor elkaar niet loslaten, voor recht doen en daar waar er roest zit op de beweging van bevrijding willen we olie aanbrengen, zalven en loswrikken. In God of van god los, maar minstens met mekaar verbonden.

Bedankt voor zoveel verzamelde inzet en verzet!

Filip – Didier

ANKERS LOS!

inleiding bij de eucharistieviering van 1 juni

Hartelijk welkom op deze feestelijke eucharistieviering. We zijn hier samen met velen in grote verscheidenheid: mensen die van heinde en verre gekomen zijn, maar ook mensen van deze Drievuldigheidsparochie; mensen die Didier of ik al lang niet meer gezien hebben en mensen waar we dagelijks mee samenwerken en –leven; mensen van verschillende bewegingen en groeperingen of familie. Mensen met verschillende geloofsovertuiging of levensbeschouwing. Mannen en vrouwen, gehuwden en alleenstaanden, volwassenen en kinderen. We zijn dankbaar dat jullie gekomen zijn en samen met ons mee wilt vieren.

In januari dit jaar waren Didier en ik aan de kust nabij Fortaleza, in het Noord-Oosten van Brazilië, om de spiritualiteitsweek van een groep diocesane priesters mee te maken. Elke dag zagen we 's morgens de vissers hun **jangada** de zee induwen.

Deze vlotten hebben een zeil waarmee ze behendig de wind opvangen om vaart te krijgen. Hun ankers zijn stenen in een houten raamwerk om hun vlotten vast te leggen en in evenwicht te houden. We zagen daarin een mooi beeld van het zich laten leiden door de Geest. Elke dag opnieuw vertrekken deze vissers op deze wankelende vlotten en gaan ze ongekende routes om te vissen; riskeren ze soms hun leven als er plots storm opsteekt. Ze weten nooit op voorhand welke koers ze precies gaan varen en of ze iets zullen vangen. Maar elke dag opnieuw proberen ze het en vertrouwen op een behouden thuiskomst. Zo zagen we ze op het einde van de dag terugkomen. Soms met hele grote vissen die glinsterend op het strand werden gelegd en ter plekke werden verdeeld.

U laten leiden door Gods Geest wil zeggen uw anker lossen en wind in de zeilen krijgen om een nieuwe koers te varen; u riskeren om vermeende zekerheden los te

laten en vertrouwen dat de Geest van God ons zal begeleiden en nieuwe horizons doen verkennen. In het evangelie is de boot het beeld van de christen gemeenschap en we zijn nu in een tijd waarin de zee woelig wordt, waarin er veel in vraag gesteld wordt, waarin er veel op losse schroeven lijkt te staan. Ook op persoonlijk vlak worden we soms flink door mekaar geschud door onverwachte gebeurtenissen. Blijven vertrouwen dat de Geest ons leidt, doet ons dan in deze crisismomenten kansen zien om in onszelf en om ons heen nieuwe aspecten te ontdekken en vorm te geven. Zo worden we voller mens en als gemeenschap vernieuwen we naar vorm en inhoud.

Twintig jaar geleden werden Didier en ik priester gewijd, om toegewijd aan God en de mensen gemeenschappen te vormen en te werken aan het Rijk Gods. Sindsdien zagen we het aantal jongere collega-priesters steeds verminderen, zodat we lang bij de jongsten werden gerekend. Stap voor stap hebben we andere facetten van het pastor zijn ontdekt.

Het klassieke beeld van de priester die, in navolging van Jezus, **een goede herder** probeert te zijn voor zijn schapen, ze kent bij hun naam en ze leidt op veilige wegen, werd vijf jaar geleden op ons 15-jarig jubileum, aangevuld door het beeld van de **vroedman** die zoals de vroedvrouw helpt om nieuw leven geboren te laten worden. Nieuw leven dat reeds potentieel aanwezig is in elke mens, maar soms een duwtje moet krijgen om boven te komen, om open te bloeien.

We dachten toen ook aan het beeld van de **wever** die de verschillende draden samen weeft om tot een kleurig tapijt te komen, die de levensdraden samenbrengt tot één geheel.

Vandaag willen we er een vierde dimensie aan toevoegen. Dat van de **bootman** die zijn zeil draait naar de wind om zich vooruit te laten gaan, die zich laat leiden door de Geest van God die waait waarheen hij wil en die zich niet opsluit in één cultuur of godsdienst. De bootman lost zijn anker en vertrouwt erop dat God hem niet in de steek zal laten...

ANKERS LOS!

De predicatie van Filip op 1 juni 2008

Hand.27,1-16 en 30-31

In dit Paulusjaar worden we uitgenodigd om deze belangrijke figuur in het christendom dieper te doorgronden, hij die van vervolger een grote navolger werd van Christus, van een wetsgetrouwe jood in de diaspora een missionaris voor de niet-joden. In de passage die we hoorden gaat het over Paulus die als gevangene naar Rome wordt geleid. Maar de reis per zeilschip liep niet zonder problemen. De wind zat niet

altijd mee. En tijdens een storm werd Paulus bijna mee overboord gegooid.

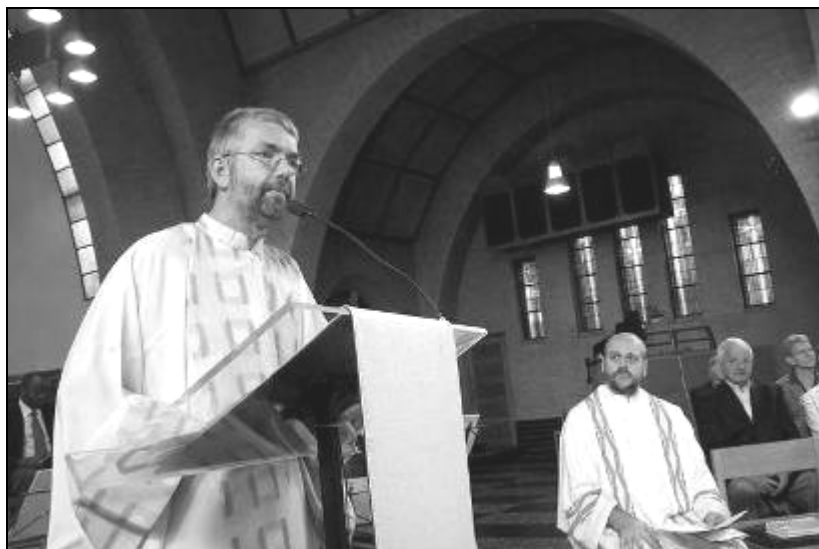
En ook in ons leven zit het niet altijd mee, ervaren we weerstand, ontgoocheling, mislukking. Trouw blijven aan onze zending in momenten van crisis kan maar vanuit een diep vertrouwen in God die ons liefheeft, ondanks onze fouten. En in mensen die ons liefhebben en die we mogen liefhebben. Ook het priesterschap is een relatie-sacrament waarin Gods liefde zichtbaar wordt naarmate we die concreet gestalte geven en niet alleen leven met ons verstand, maar ook met ons hart. Zich zo gedragen weten door mensen die als een eiland ons beschutten en ons nabij willen blijven, geeft ons kracht om het anker weer te lichten en verder te varen, om mensen en gemeenschappen te bemoedigen zoals Paulus, om initiatieven te nemen en nieuwe projecten te lanceren die de armsten centraal stellen.

Zo was het vorig jaar voor ons, gevangenispastoraal in Bahia, een grote ontgoocheling toen de nieuwe regering besliste om het door ons voorgestelde alternatieve gevangenismodel APAC niet toe te passen. We hadden nochtans, tijdens de vorige legislatuur, een jaar lang voorbereidingen getroffen, onderzoek gedaan, vrijwilligers getraind, de omliggende gemeenschappen gemobiliseerd, maar het mocht niet baten. Men had andere prioriteiten. We lieten ons niet ontmoedigen en hebben nu een ander project dat gesubsidieerd door de overheid kansen wil geven aan ex-gevangenen om terug actief op de arbeidsmarkt te geraken.

Mij trof ook het laatste vers waarin Paulus zegt dat als de scheepslui niet in het schip blijven, ze niet gered kunnen worden. M.a.w. probeer niet in je eentje je hachje te redden. Laat je niet door je angst overheesteren. Een

andere wereld is mogelijk, als we er samen aan werken. Als ieder op zijn of haar manier wil bijdragen aan het algemeen welzijn, de veiligheid, het leefmilieu, de gezondheid, de waardigheid van de mens. Als we verder willen kijken dan onze neus lang is. Als we in diversiteit vreedzaam willen samenleven. Als we de ander niet zien als een concurrent, een vijand, maar als een bondgenoot. Dan zullen we gered worden, dan zal er vrede en gerechtigheid zijn.

Filip Cromheecke

**Als de ziele luistert,
spreekt het al een taal dat leeft**

Guido Gezelle

Iets wat me telkens fascineert, als ik na een langere tijd terug in mijn vaderland kom, is de evolutie van het taalgebruik, mijn moedertaal. Taal is cultuur en cultuur

leeft. En hoewel ik mijn moedertaal niet vergeten ben, voel ik dat ze niet is geëvolueerd, is blijven stilstaan in de tijd. Maar die Nederlandse taal lijkt ook meer en meer vervangen te worden.

Toen ik op de luchthaven van Zaventem aankwam, nu “Brussels Airport” geheten, zou dat even goed in Engeland, Australië of de Verenigde Staten kunnen zijn, want alle opschriften zijn in het Engels. Maar dan hoor en herken ik iemand die Nederlands praat en kan ik meteen ook het onderscheid maken tussen een Limburgs, Brabants, West- of Oostvlaams of Antwerps accent. Het is alsof er een achterdeurtje in mijn hersenpan opengaat dat lang dicht is gebleven.

Als ik wil beginnen spreken in mijn moedertaal, dan begint het langzame proces van vertalen van wat ik in het Portugees denk naar het Nederlands: de omgekeerde denkoefening van toen ik voor het eerst naar Brazilië vertrok. Het komt er moeizaam en stug uit. Niet alleen het zoeken naar woorden, maar ook de zinsbouw en sommigen beweren dat zelfs de uitspraak een Braziliaans-Portugees accent heeft gekregen.

Door het tijdsverschil wordt ik door mijn biologische wekker midden in de nacht klaarwakker. Ik begin te lezen in een nieuwe Nederlandse Bijbelvertaling die ik in de boekenkast vind. Hoe anders klinken die vertrouwde teksten nu in mijn oren. Ik kijk geboeid naar de directheid van de taal. Maar het bidden, iets zo intiems, blijft in het Portugees. Het Nederlands lijkt me nog te afstandelijk, te rationeel.

In Brussel lijkt men over het dilemma Nederlands/Frans gestapt te zijn door Engels te praten, zoals die verkoper van batterijen voor mijn fotoestel in het Brussels

Zuidstation. Mijn broer werkt niet meer op de personeelsdienst, maar op human resources. Behalve dan op een Ministerie van de federale overheid waar er nog altijd verondersteld wordt dat de Vlamingen tijdens een werklunch die ik meemaakte, wel in het Frans zullen meepraten. In de krant lees ik nieuwe woorden zoals drugstoerist, diversiteitsconsulent... om nog maar te zwijgen van de vele letterwoorden van allerlei instanties zoals politieke partijen die ook van naam veranderd zijn. In de kerk word ik aangenaam verrast door een Ruandees die perfect Nederlands praat. De soaps, of novelas zoals we in Brazilië zeggen, op de VRT krijgen dan weer meer regionale (Antwerpse?) accenten. Ik verblijf in de gemeente Dilbeek “waar Vlamingen thuis zijn” en de anderen niet dan? Maar hier gaat het al om meer dan alleen taal. Als “buitenlander” lijkt me het probleem BHV toch ver gezocht.

Ik bekijk die evoluties allemaal geboeid, een beetje comfortabel als buitenstaander die geen oordeel hoeft te vellen. Ik ben een wereldburger geworden. Ik voel hier wel roots, herken veel, maar het is niet meer mijn leef- en werkterrein.

Parole, parole, parole...ik las in de krant dat stilte schaars geworden is. Toch vind ik hier meer stilte en rust dan in Brazilië, geen radio's of TV's die keihard aanstaan, geen pinksterkerkjes in de buurt die met luide aanroepen duivels uitdrijven, geen lawaaijerige buurman, alleen de koeien en de vogeltjes. Maar de hoeveelheid aan informatie, maakt het soms ook moeilijk om stil te worden van binnen, en informatie die hebben we hier zat. Zoveel nieuws en nieuwigheden... en ik wil op de hoogte blijven, bij de tijd zijn, kunnen meepraten of toch tenminste weten waarover het gaat. En alles gaat zo snel (voorbij) en moet renderen. Zoveel impulsen, interessante

bezienswaardigheden. Ik voel het aan mijn ziel die tot rust wil komen, wil luisteren om bij het essentiële te zijn...God?!

Filip

EEN BEZINNING TOT SLOT

AFSCHEID VAN ONZE BISSCHOP

28 jaar lang is Paul Van den Berghe bisschop van Antwerpen geweest. Zondag 1 juni, na onze dankviering van 20 jaar priester, namen we officieel afscheid van hem met een eucharistieviering in de kathedraal. Nog nooit had ik in deze imposante ruimte geconcelebreerd, maar al dikwijls geweest, vooral in de periode dat het mijn parochiekerk was (toen we met ons gezin op de Wapper woonden).

De zon scheen door de grote glasramen naar binnen en weerspiegelde een veelkleurig pallet in deze gewijde ruimte. De koorknappen van het Sint Jan Berchmanscollege kwamen in een lange rij door het middenschip gelopen naar het doksaal vanwaar ze meerstemmig de Gregoriaanse gezangen lieten weerklinken. Jammer dat wij als priesters achter het altaar tussen het koorgestoelte moesten gaan zitten, zodat we helemaal afgesloten waren van het volk. In het koorgestoelte zelf zaten langs de ene kant de oversten van de verschillende religieuze congregaties en aan de andere kant vertegenwoordigers van de andere christelijke kerken. Kardinaal Danneels en de meeste andere Belgische bisschoppen waren ook aanwezig.

Dom Paulo, zoals ik graag onze bisschop aanspreek, maakte meteen in zijn openingswoord duidelijk dat het de Heer is die ons uitnodigt om te vieren en Hij in het

centrum staat als onze Herder en Heiland en niet de bisschop die de viering voorgaat. Ik dacht terug aan zijn aanstelling na een heel korte periode Godfried Danneels als bisschop gehad te hebben; hoe hij als professor in de exegeese meer vertrouwd met de boeken dan in de omgang met de mensen soms geen blijf wist met zijn grote lange gestalte; hoe hij voorging in de viering van de getuigen voor vrede die gezonden werden naar de Mexicaanse grens met de VS om als een menselijk schild aanwezig te zijn.

Ik herinner me onze gesprekken toen ik als seminarist op het Centrum voor Priesteropleiding op Rijpere Leeftijd (CPRL) zat.

We verschilden soms grondig van kerkvisie, maar er was wederzijds respect en vertrouwen. Ik was vol van de Braziliaanse bisschoppen zoals Dom Helder Camera (Olinda/Recife), Dom Evaristo Arns (São Paulo), Dom Aloisio Lorscheider (Fortaleza) en Dom Erwin Krautler (Xingú). Maar België is Brazilië niet. Ik herinner me wanneer ik na twee jaar jeugdpastoraal en parochie Sint Jozef/H.Geest, vroeg om te vertrekken naar Brazilië, hij zei “we willen delen in onze armoede” want veel jonge priesters waren er toen ook al niet.

Ik herinner me hoe hij ons kwam bezoeken in Salvador en de eerste dagen heel stil was. Hij was met zijn hoofd nog bij zoveel problemen van het bisdom in Antwerpen. Maar na een goede caipirinha bij Jan Van Mol kwam hij los.

Toen we ons geloof rechtstaand gingen belijden, kwam ik los van mijn gemijmer. Tot ontsteltenis zagen we tijdens de communie dat onze broeders van de andere christelijke kerken werden teruggestuurd. We vroegen om tekst en uitleg. “Het was niet de bedoeling dat zij te communie gingen. Orders van hogerhand” zo werd gezegd. In de praktijk delen wij zoveel bekommernissen en staan in dezelfde strijd voor het Rijk Gods, maar als we vieren, moet het apart en mogen ze niet volwaardig deelnemen aan de tafel van de Heer. Zou Jezus zo handelen? De ganse liturgie leek me zo wereldvreemd. Toch mochten we in het dankwoord van de bisschop zijn hart voelen meekloppen met alles wat mogelijk geweest is, met zovele mensen die mee de hand aan de ploeg hebben geslagen. Maar ontbrak er niet een dankwoord gericht aan onze bisschop? Ik kon me niet ontdoen van een gevoel dat we niet alleen afscheid namen van onze bisschop, maar ook van een tijdperk in de Vlaamse kerkgeschiedenis.

* ADA gediplomeerd

Ada, de vrouw van Carlinhos, behaalde in april haar diploma als geschiedkundige, na drie jaar studie aan de federale universiteit van Bahia. Gecombineerd met huishouding, opvoeding van drie kinderen en lesgeven was dat geen sinecure. Ik bewonder de gedrevenheid waarmee dit koppel ijvert voor een betere toekomst. Voor hun familie, maar ook voor een menswaardigere samenleving. Doorheen de jaren zijn we goede vrienden geworden en beschouw ik hen als mijn Braziliaanse familie. Zij mogen op mij rekenen en ik weet dat als het nodig is, ik ook op hen mag rekenen.

* **We bedanken jullie** voor de giften van het voorbije jaar. Alles samen hebben we een inkomstentotaal kunnen realiseren van 32 250 euro. Dat is net iets meer

dan de financiële ondersteuning die rechtstreeks naar de projecten in Brazilië is doorgestort (34.032 euro). U weet dat uw giften van onschatbare waarde zijn. Samen met de overheidssubsidies (van de provincie Antwerpen en van de staat Bahia) kan het werk waarvan u ons verslag krijgt in deze Kleine Prins verdergezet worden. Net als vorig jaar hebben ook onze partners overzee 'De vrienden van de gevangenispastoraal' ook hun giften overgemaakt aan de vereniging Gevangenispastoraal. Als het van alle kanten komt, kunnen we in dit bevrijdingswerk ook alle kanten uit. Van harte bedankt!

* Wie graag af en toe een mailbericht krijgt als er iets belangrijks te gebeuren staat, kan het mailadres sturen naar redactie.dekleineprins@hotmail.com

* **Suggesties en reacties** op dit DKP-nummer zijn welkom op: redactie.dekleineprins@hotmail.com

* Vergeet onze **website** niet: www.filipsalvador.be

De Kleine Prins

Driemaandelijks tijdschrift

**Deze editie is van de 18de jaargang / nummer 2
april-mei-juni 2008**

Redactie:

Filip Cromheecke –Didier Vanderslycke

Foto's: Filip Cromheecke – Didier Vanderslycke

Druk en verzending: Christel en Jan Van Gassen-Smits

Uw bemerkingen, vragen en suggesties zijn welkom:

De Kleine Prins, p/a.Kasteeldreef 6, 2970 Schilde

03/3842970 of redactie.dekleineprins@hotmail.com

Gelieve ons ook tijdig uw adreswijziging toe te sturen.

De volgende editie verschijnt in september 2008.